

Idea x myšlenka

Nemusíme být hned „platoniky“, chceme-li mluvit o „ideji“ na rozdíl od „myšlenky“, kterou budeme chápat jako *cogitatio cogitans*, tedy jako výkon, akt myšlení. Každá myšlenka jakožto akt míří k něčemu, co je mimo ni, co není její součástí ani nutně jejím produktem ani funkcí. Pochopitelně má každá myšlenka také nějakou funkci, a myšlení této myšlenky (tj. uskutečnění tohoto aktu) má také nějaké „vykonané“ resp. výsledek svého vykonání. Ale to, k čemu se myšlenka myslící vztahuje, je něco odlišného ode všeho toho, co jsme vyjmenovali. Jenom proto, že různé myslící subjekty jsou schopny se vztáhnout k téže „ideji“, jsou také schopny se domluvit o totožnosti myšlenkových konstruktů, které jsou sice ustaveny (vytvořeny, konstruovány) myšlenkovými akty (výkony), ale nejsou na nich tak závislé, že by nesly všechny možné známky rozpoložení myslícího subjektu. Starší filosofická tradice od řeckých počátků rozlišovala stále výrazněji ‚věc‘ skutečnou a ‚věc‘ míněnou, ale neodlišovala dost pregnančně subjektivní představu věci od pojmu věci (ještě u Kanta najdeme chápání pojmu jako nejpřesnější představy). Teprve od doby Husserlových Logických zkoumání je tematizován ještě další člen v této krátké řadě, totiž intencionální objekt (předmět). Od té doby se konfúzní užívání termínů slovo, představa, pojem, (intencionální) předmět apod. stále nedaří překonat vyjasněním a upřesněním jejich významu. Je dost pravděpodobné a nijak překvapující, že zavedení dalšího člena, totiž ideje, nenajde moc porozumění a že mu bude vytýkáno ještě další zvýšení terminologického zmatku. Ale po mém soudu přesné pochopení ideje jako patočkovského „negativního jsoucna“ resp. „ne-jsoucna“, či v mé terminologii jako nepředmětné skutečnosti, je jedinou cestou, jak neskončit v subjektivitě a relativitě psychologismu. Objev „intencionálního objektu“ znamená pouhé přiblížení; řešením je postulování intencionálních „ne-předmětů“

(Písek, 031018-2.)